

Telegraful Roman

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.

Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Ziua Invierii obștei românești.

Proclamarea României mari.

«Intracea Mihai-Vodă, ridicându și tabăra dela Sibiu, înaintă cu încetul spre Alba-Iulia. Prin toate orașele pe unde trecu prin șcale, locuitorii alergau înainte-i cu daruri, trăgând puști în semn de veselie și primindu-l cu mare dragoste și entuziasm. Apropiindu-se de Alba, locuitorii orașului și ai județului îl întâmpinărau cale de o lege înainte cu multă cinste și daruri. În capul lor era episcopul catolic, Dimitrie Naprazdi, înconjurat de tot clerul său. El felicită în numele poporului pe domn de sosirea sa, urându-i tot felul de fericiri, o domnie vecinică asupra țării Ardealului ce el dobândise cu sabia, o viață îndelungată și isbârzi multe care să se adauge unele peste altele. În aceeași zi Luni 1 Noemvrie (st. n.) Mihai-Vodă intră cu mare pompă în capitala Ardealului. Dorința ce adesea avea d'a face întărire asupra popoarelor printre strălucită priveliște adaugându-se la vesela îmbătăre a unei izbâzni de atâtă vreme dorită, facu pe Mihai de puse în această intrare triumfală o podoabă neauzită în părțile noastre. Intrarea s'a făcut prin poarta Sfântului George. Dela această poartă până la palatul domnesc sta însirați ostașii de ambele părțile căie, în mai multe rânduri, în dosul căror se grămădise mii de mii de popor. Înainte venea episcopul și clerul său, corporațiile orașului, apoi o bandă de muzică, care se compunea de opt trâmbițe ce cu multă armonie modulau sunetele lor, de atâtă tobe de oțel de pe obiceiul turcesc, de un bun număr de flaute și fluiere. În urma acestei orchestre venea Mihai călare pe un măret cal alb. Opt copii de casă, învestiți cu mare eleganță, înconjurau calul domnului».

Astfel descrie nemuritorul Bâlcescu intrarea lui Mihai Viteazul în capitala biruinței de vecinică lumină.

Atunci a intrat plăzmuitorul conștient al idealului sfânt și mare: unitatea națională politică. A intrat numai el, zâmisitorul viu. Poporul român a rămas afară de cetate. A rămas să mai ducă jugul greu al robiei trupești și sufletești trei veacuri de-a rândul. A rămas să mai deie nelegiuților stăpâni mucenici ferecați în obezile morții de chin și rușine. A rămas să deie dajdie de sânge împăraților fără milă și slugilor lor temelii de stâncă pentru mărièrea și înălțarea lor mincinoasă.

Acum însă, în 1 Decembrie a

întrat în capitala Ardealului **sufletul neamului**. Si acesta-i faptul ce ne chezăsește că biruința noastră e vesnică. A intrat întreg poporul, dela rob până la purtătorul stemei, au intrat stăpâni de acelaș sentiment, de acelaș gând, de acelaș îndemn, de aceeaș voință. A intrat sfânta unitate națională, conștiința limpede și puternică, izvorâtă din genuna vremii, sfintită de sânge curat, întărită cu zidurile suferinței și răbdării lui Isus.

Căci gonit a fost sufletul neamului, prins și judecat la moarte pe cruce. Greu a fost drumul crucii spre Golgota, chinuitoare și rușinoasă răstignirea între tâlhari. Si l-au îngropat în bezna temnițelor umede.

A trebuit să vină uraganul ce sfârâmă și învie, ce sfroboște și creață. Zdroboște și dripește minciuna, nedreptatea, omoară nelegiuirea și învie dreptatea și libertatea. S'a cutremurat întreg pământul, catapiteazma împărăților a crepat, porțile iadului s'au zdorbit, tainișile de chin s'au deschis și sufletul neamului a înviat în strălucire dumnezeiască și păzitorii temnițelor au orbit de puterea luminei.

Poporul român din Ardeal, Bărăgan din vecnea Crișană și Maramureș a intrat în Bălgrad, stăpânit de conștiința vie a unității noastre naționale. Dela opincă până la Vlădică mănați de gândul mare și voința sfântă să întemeieze aici România mare, să dea făptură vesnică visului care ni-a robit de veacuri sufletul. Căci nu este astăzi român în largile hotare ale pământului strămoșesc, care să nu fie complet de marea voință de a fi unit cu toți frații sub o singură stăpânire națională.

Si manifestarea dela Bălgrad a fost manifestarea fiecărui suflet românesc. Ființa celor aproape 200,000 de români, veniți din toate olaturile românești la Alba Iulia pentru a hotărî alipirea noastră la regatul român, pentru a hotărî și întemeia România mare, trebuie să fie unul dintre cele mai grele argumente și la conferința de pace, care va consfinții hotărîrea și înveșnică făptura noastră România mare.

Drumul spre Bălgrad

Sâmbătă în 30 Noemvrie trenul special aștepta des de dimineață Sibienii pentru a-i duce la praznicul mult așteptat al *Invierii obștei românești*. Pela ceasurile 8 gara-i plină.

Au venit delegații satelor din vatra Oltului, de pe valea Hârtibaciului, apoi delegații comitatului Sibiu, reprezentanții reuniunilor și institutelor culturale, corul seminarial în frunte cu dirigentul T. Popovici și mulți oaspeți dornici de a fi de față la marea serbătoare.

Trenul pleacă sub conducerea majorului Aurel Păcală și Dr. Nicolae Regman încredințați anume de consiliul național. La Cristian și Orlat primim oaspeți noi. Gările și podurile păzite de legionari români ne asigură o călătorie fără incidente.

Dela Apoldul mic în jos, drumul țării e învățat de falnicul tricolor. Sunt delegați și oaspeți cari fac drumul cu căruța la Bălgrad. Aproape asupra fiecarei căruțe fălfăie steagul tricolor.

La orele 3 ajungem în gara din Alba-Iulia unde ne primește compania legionarilor români din Sibiu, venită cu o zi înainte sub conducerea bravului căpitan Barbu. Corul cântă «Pe al nostru steag e scris unire» și «Deșteaptă-te Române», în tactul de marș al căruia străbatem străzile spre inima orașului.

In Bălgrad

Orașul împodobit cu steagurile românești răsună de cântece naționale. Pretutindenea români sosiți din toate părțile românilor. Si trenurile vărsă întruna români. Jurul va sosi numai Dumineca dimineață. Așa-i poruncă, ca să nu fie aglomerația prea mare peste noapte.

Organizarea și ordinea-i exemplară. Meritul consiliului național și legiunei române de sub conducerea căpitanului Medrea. Toți au lucrat ca niște uriași pentru Ziua Invierii să nu fie prihănita de vre-un gând ori faptă rea.

La „Hungaria“

În fața hotelului «Hungaria» e o mare de oameni. În cafenea și restaurant nu mai poți străbate. Si toți cântă «Deșteaptă-te Române» și acamă «Trăiască România mare».

Pecând lumea însușită se selește jos, sus în încăperile din etaj, fruntași neamului se frământă să toarne în formă vesnică proiectul de rezoluție ce se va aduce mâne în ceasul de împlinire a vremii.

Bănetenii își povestesc cu indignare năcazurile ce au întâmpinat în drum din partea trupelor sărbești, cari

s'au silit să-i împiede în manifestarea liberă a voinței lor. Fruntași lor s'au și prezentat marelui sfat, cerând ca Banatul întreg să fie alipit la regatul român. Aceasta e neclintita voință a fiecărui bănetan român și cer să fie spusă explicit și în proiectul de rezoluție.

Propagandă scârboasă.

In altă parte un grup de călători desvălesc cu consternare îndreptățită apucăturile jocnice ale guvernului revoluționar. Aceasta a trimis în preajma sărbărilor agenți plătiți să provoace între români răsăriti și să-i îndemne la neascultare față de fruntași neamului românesc. Dar țărani noștri i-au alungat ca pe niște venetici leproși.

Din întâmplare am pus mâna pe o astfel de volantă, puroi scârboasă al creerului unguresc jidovit. Se trimite în pachete cu adresa: Állomásföök urnak, Alispáni hivatal részére. Azonál kezbesítendő, iar sus: Általános Beszerzési Részv. Társaság, Budapest. Subt învăță altă hârtie roșie cu următoarea poruncă: Az országos Propaganda Bizottság kündeménye, azonali szétszótsás és terjesztés céljából. Azonali intézkedést lelkismereti köteleségé tessük. Volanta are textul românesc pe care-l reproducem ca o probă de apucătură desugătoare Eată-l ad litteram:

Fraților Români!

Răsboiul s'a gata impreună cu robie! Revoluție a gonit regele, care n'a voit să facă pacea. Acuma nu e regat, ci republie, unde toate vor fi așa cum dorim noi.

Nu mai să ne bagăm de seamă! Să nu lasăm, să ne înșeală cineva! Unii voiesc, să ne alaturăm la România, unde deocamdată rege și boieri bogăți poruncesc. Pentru aceea ne-am slobozit în țara Ungurescă, să mergem la România în slujba nouă? Așa de nebuni nu vom fi.

Guvernul nou republican

va da pamânt la toți pamâneni. Guvernul de la România nu dă nimica.

Deoarece nu am pierdut mintea, să mergem p'acolo. Noi Români din Ardeal și Banat ne vom alcătuia țara separată, unde noi vom fi domnii. Pe noi nu ne atacă nime, nici noi nu voim, să facem reu la nime, Să băgăm de

seamă, să fie rânduială și liniștire în satele noastre.

Noi pretendem dela guvernul țara acela, care cuvine oare și-caruia, dar nu suntem hoți, ci Români băți, har-nici și cinstiți, cari voiesc să lucră în pacea buna și contelegerere.»

Și apoi să se mai lapede guvernul de fătul său, care-i sămănă de minune! E datoria noastră să-l prezentăm și la conferența de pace.

În ziua învierii.

Slujba dumnezească.

Bisericile ambelor confesiuni au prăznuit în mod demn și cu solemnitate deosebită momentul acesta mare din viața noastră. În biserică gr.-orientală a slujit episcopul I. Papp cu mare asistență de protopopi și preoți, iar în biserică unită s-a rugat lui Dumnezeu episcopul Frențiu, încunjurat asemenea de mulți clerici distinși. Credincioși mulți în ambele biserici, deși slujba s'a început neobișnuit de tim-puriu.

In cursul slujbei s'a pomenit stă-pânirea românească și sfatul național român și s'a înălțat rugăciunea de luminarea minții și curățirea sufletului pentru lipsiți de orice prihană să ne împărtăşim de marele praznic care ni-a gătit nouă Domnul. Rugăciunea aceasta a cetățoii episcopul Cristea și ochii credincioșilor înotau în lacrimile bucuriei neferecate.

Corul profesorului T. Popovici a cântat frumos și preciz răspunsurile liturgice, iar la finea serviciului divin «Deșteaptă-te Române». Cu sufletul curățit și înălțat spre Tatăl ceresc mulțimea cântă împreună cu corul și joară că mai bine moare, decât să mai rămână slugă la străinul fără suflet.

Spre cetățue

Des de dimineață vin cete-cete de români în haine de sărbătoare, împodobiți cu tricolor. Sunt satele din jur, cari își trimit sub flamură națională reprezentanții. Si vin în ordine de legionari, în șiruri de câte patru și urcă spre cetățue.

De ambele laturi ale drumului sunt posturi de legionari români îmbrăcați în sumane de pânură albă, cu căciuli a la Mihai Viteazul. Asemenea și cetățuia e străjuită de legionari. Doi legionari postați pe mucșea valului de întărire — făcând exerciții de atac unul față de altul, de sigur să și alunge frigul din oase — te duceau cu ochii sufletești înapoi pe vremea lui Mihai Viteazul. Iți părea că aceștia sunt aevea soldați de-a lui Mihai.

Porțile cetățuui sunt despionate de pajurile nemțești; pretutindeni fălfăie tricolorul românesc. — Multimea trece înainte pe sub poarta lui Mihai Viteazul, spre câmpul lui Horia, unde sunt ridicate vre-o 8 tribune pentru propovăduirea *Evangheliei, a religiunii celei nouă*.

Si lumea românească curge râu spre întinsa câmpie. Un ofițer pus la poartă să numere, a ajuns până la 120,000. Mai departe n'a avut răbdare să numere, căci lumea venea tot mai multă parecă. Se susține că au fost aproape de 200 mii de români.

Căți delegați au trimis ținuturile românești? Mulți! S'au împărțit 1400 de bilete și sute de delegați se plângau, că sosind prea târziu, au rămas fără bilet.

Sala de ședință

e gătită cu ramuri de brad și steagurile antantei, ale neamurilor cari au stăruit în măsură hotărtoare la eliberarea noastră. În colț la stânga stăruie vânătul și albul jugo-slavilor,

urmează steagul cehilor, al statelor unite, în mijloc steagul României, apoi al Franței, Angliei, Italiei și Belgiei.

In fruntea salei e podiul cu mesele verzi, la cari se vor așeza conducătorii politici și bisericești ai neamului. Urmează masa gazetarilor. Sunt reprezentate foile: Românul (Ion Clopotă), Drapelul (Alexandru Vasile), Gazeta Poporului (Dr. I. Broșu), Unierea (Dr. Colțor), Foaia Poporului Român (L. Paukerov), Telegraful Român (Dr. N. Regman), Biroul de presă al gardelor naționale (Ioan Montani), Foaia Diecezană și Lumina (Dr. Cornel Cornean), Calea Vieții (Dr. Nicolae Brinzeu), Revista Economică (Constantin Pop), Foaia Poporului (Nicolae Bratu), Glasul Ardealului (Dante Ovid Gherman), Opinica (Dr. Romul Molin), Biserică și Școala (Dr. T. Botiș) și Glasul Bucovinei (Alecu Procopovici). La masa ziariștilor ia loc și stenograful angajat de ziarul Românul dl Vasile Vlaicu, șef-contabilul Băncii generale de asigurare.

Vin fruntașii neamului

Apariția lor pe podiul ce i-așteaptă e întâmpinată cu ovăzuri furtunoase. Cel dintâi care urcă tribuna e vestitul profesor de pe vremuri Vasile Goldiș, unul dintre cei mai înțelepți și hotărîți politicieni. E aclamat din toate părțile. Ivirea lui Maniu deslănită un uragan de aplauze. Insuflețirea e fără margini când vine Dr. St. C. Pop, Vaida, Mihali, G. Pop de Băsești, doamna C. Pop, episcopii gr.or. și gr.cat. Episcopul Cristea e primit deosebit cu aplauze și strigăte «Trăiască mitropolitul Cristea». Tot astfel se aclamă și vicarul Suciu dela Blaj cu «Trăiască mitropolitul Blajului». — Episcopii uniți poartă potcapiu roza închis, iar cei orientali camilafă împodobită cu tricolor.

Mare insuflețire a stârnit în sala tixită de delegați apariția trimișilor României: generalul Leonte, colonelul Băncilă, foștii deputați Paicescu și Pilică Ioanid și profesorul Halită; apoi basarabeni Paulin Halipa și Vladimir Cazacliu și bucovineanul Alecu Procopovici. Indelungate aplause se fac refugiaților ziariști Gh. Pop, Eugen Goga și Iosif Schiopul, cari pe vremuri prin scrisul lor făcuseră din Tribuna cea mai bună foaie românească din căte am avut. Locul prezidențial îl ocupă Gh. Pop de Băsești.

Scurt înainte de deschiderea adunării apare la masa gazetarilor căpitanul Păculescu, de unde vestește cu glas înalt: vin dela Csikszereda, dela misiunea franceză. (Lumea strigă: «Trăiască Franța, trăiască România!») E ridicat pe umeri și urcat pe podiu, asemenea și adjutanțul lui, locotenentul Mărculescu.

In momentul când președintele M. S. N. R. se ridică, lumea erupe: «Trăiască Regele Ferdinand», iar galeria unde era mulțimea femeilor: «Trăiască Regina Maria».

Şedința istorică

La orele 10 și 30 minute sună clopoțelul, iar președintele M. S. N. R. Dr. St. C. Pop începe grăind:

Onorată adunare națională!

Marele sfat Național, în ședință sa din 7/20 Noemvrie, a hotărât convocarea marei Adunări naționale a națiunii unitare române din Ungaria și Transilvania. (Voci: Trăiască! Alte voci: Dar Bănatul? Tăcere. S'auzim). De loc mai potrivit am aflat Alba-Iulia, această Mecca a neamului românesc (orașul cel mai sfânt al Turcilor este Mecca, unde se duce fiecare om odată în viață de se închină).

unde zac moaștele celor mai mari mucenici naționali.

In anul 1914 s'a început răsboiul năpraznic și nu era minte omenescă, ce și-ar fi putut închipui mărimea, ce avea să șo ia acest răsboi.

Noi am văzut-o: românilii noștri, cum au plecat dela vatra lor părintească. Una am văzut-o, că ni s'au dus tinărul și bătrânul, și apoi, dacă a mai rămas cineva și a mai avut o păreche de boi, ori o păreche de cai, a fost luat să fie trimis la hotarele Galicii, ori în Polonia rusească, să facă serviciu cu vitele sale, și cine n'a avut nici boi, nici cai, în sfârșit și acela a trebuit să plece, să se ducă (Voci: Aşa-i!) Acasă au mai rămas mamele pline de jale și de lacrimi, și noi nu știam ce se întâmplă în jurul nostru. Auziam numai dela vecinii noștri despre Volhinia, Polonia și altele.

Soldații și oamenii noștri ne întrebau:

«Ce-i Domnilor? Drept e, că România ține cu noi, și că ni se vor împlini toate trebuințele? Drept e, ce ne spun ofițerii?»

S'a început răsboiul cu minciuni (Aşa-i!) s'a continuat cu cele mai sfrunțate minciuni și înșelăciuni (Aşa-i!).

Când ziceam noi în casa țării și aici acasă când le-am strigat: «Stați, Domnilor, nu fiți atât de nemiloși, vedeți cum curge sângele miilor de jertfe ale neamului nostru: —, ni s'a răspuns: «Ce vă făliți, că nu voi, ci armata maghiară a secerat gloriile cele mari (voci unanime: Nu-i drept! Jos cu ei! larmă, proteste, Nu i drept! Se liniștesc puțin spiritele: S'auzim!)

Cedăm, ziceau ei, poate că țărani vostru este de omenie și luptă cinstiț, însă voi, popilor, voi inteligență, voi învățătorilor, voi sănătei trădători, voi ati trimis în țara românească pe Lucaci și pe Goga, voi ati subminat temelia poporului (protestări grozave: Minciună!) Cu toate că, Domnilor, cu toate că numai atunci s'a început răsboiul, totuși mai ales în părțile Bănatului, au fost închiși, au fost tărați și internați cu sutele (întreruperi în adunare: Trăiască Bănațenii! Trăiască internații!)

Aceasta, Domnilor, a fost numai începutul (preludiul) vremurilor, cari au urmat. Când a venit cea mai frumoasă și cea mai fericită zi a mamei noastre, România, (furtuni de strigăte: Trăiască România, aplause repește, Trăiască, prelung și repește, s'auzim!) când unii înțelepți frați ai noștri n'au putut suferi durerile fraților lor din Transilvania, Ungaria și Bănat (Trăiască!) Domnilor! Au trecut munți să ne salveze, să ne scoată din robie (Trăiască!) Cu acest termin se începe Golgota neamului românesc (Aşa-i!) Să nu credeți însă, Domnilor, că nu sănătem conștiții să dăm partea leului scumpei noastre României, pentru jertfele, pe care le-am adus România sănătățile de mari în proporții cu jertfele, care le-am adus noi, încât cu pietate și cu smereenie trebuie să ne închinăm acelor factori, cari au venit în ajutorul nostru.

Ce s'a întâmplat aici acasă, Domnilor, toți o știți: voi preoți, dascăli, cari ati fost purtați printre suliți. Este Golgota neamului românesc, este Clujul blăstămat unde mii și mii de suflete (o voce în adunare: Cinci mii!) au suferit suferințe de martiri. (Trăiască cutare și cutare, nume amestecate, nu se pot distinge). Dar nici voi mărginașilor, la care vi s'a răpit avereia, n'ati fost mai prejos. Nu s'au mulțămit numai cu viața noastră. Cheltuielile cele mari ale unui răsboi nebun, au voit să le acopere din avutul nostru.

Nici voi, manelor și văduvelor, cari șiroie de lacrimi ati vărsat după fii și bărbății voștri, n'ati fost cruce. O știe un neam întreg.

Acum se întoarce roata așa, că noi am avut cea mai grea soartă. Voi sănătei liberatorii, mândria sufletului nostru, dar noi în urma unei idei care te silește să-ți omori fratele, noi am avut trista și jalnica soarte de robi.

Care nu și-a ridicat pumnul în contra fraților noștri, a fost strivit cu gloanțe de mitraliere și pușcă. (Interviu: Si acum pușcă în noi) Nu cred, că în istoria popoarelor se mai găsește un caz asemenea.

Sărmăneam neam românesc! La sud cu frații tăi din Timoc, la răsărit cu frații tăi din România, la nord răsărit cu frații tăi din Basarabia, poate că istoria veacurilor viitoare ne-ore descrie gemetele durerilor, ce azi nu încap în mintea omenească.

Acești frați au trebuit să stea față în față contra fraților, să se ucidă unul pe altul.

Cine pe față pământului, ce sociolog, ce economist național, ce filosof, ce bărbat de stat, care om cu minte mai poate pretinde dela acest neam să mai sufere încă odată repetarea acestei suferințe? (Strigăte: Niciodată! Plâns cu hohot, trăească România Mare)

Fraților! Chiar frumoasa Românie, ce a sărit într'ajutorul nostru, prin forța cea mai barbară și mai neumană a fost învinsă, chiar mica Românie a trebuit să sufere de asemenea cu popoarele cele mari, să aducă jertfe poate înzecite decât acele puteri, nici România, nici noi n'avem să deplângem hotărârea de a fi intrat în răsboi, căci hotărârea aceasta ne-a format titlul de drept la adunarea și hotărârea noastră de astăzi.

Momente senină apar pentru neamul românesc atunci, când se amestecă în răsboi Statele-Unite Nord Americane (trăească Statele-Unite, trăească Wilson) și marele Wilson, al doilea Mesia (aplause furtunoase aclamațiuni, Trăiască Wilson) face legi pentru popoarele lumii.

Din glasul lui am auzit prima dată o veste îmbucurătoare pentru noi. Cuvintele cele mai sublimi și mai înălțătoare, care le-a rostit acest bărbat, și care nu se prea repetează, nu se prea publică, sănătățile următoarele: «Voim libera dispunere a popoarelor asupra sortii lor (voci trăească!) însă înainte de toate voim, ca aceasta liberă dispunere să nu fie o frază, pentru că cine o aplică ca frază, asupra capului lui se va sfărâma toate consecințele!»

Cuvinte de aur a spus Wilson: «Eu văd că rătăcirea acestui răsboi își găsește începutul în asuprirea popoarelor mici, neorganizate, cari n'au fost în poziție nici odată să își spună cuvântul, la care stat voiesc să aparțină, cari n'au avut nici odată puterea liberă și independentă la întocmirea lor în state». Vedeti: Cui sunt adresate aceste cuvinte? Oare nu și poporului românesc?

Domnilor! Nu mai suntem acel popor care a stat aici în robie și a fost împestrățiat artificial cu asupritori, cari ni-au luat fiecare comună de sub stăpânirea noastră. Nouă ne-a fost imposibil ca în casa țării să primim cel puțin un minimal de drepturi, căci când am cutezat să le cerem, ni s'a strigat: Streangul vouă!» (Larmă, proteste, sgomot, lumea bate din picioare).

Curioși erau frații noștri de azi și dușmanii de ieri!

De câte ori se raporta despre o invingere mare pentru centraliști, se aduna gloata din Budapesta și făureau

la legi tot mai umilitoare contra românilor și de câte ori le mergea treaba rău, mai scriau și câte o carte la mitropolitii noștri (Mare ilaritate).

Fraților! Bunul Dumnezeu, care toate le intocmește cu înțelepciunea lui, a voit, să întoarcă roata.

Nici nu se putea altcum: Intr-o monarhie, unde 80% se roagă la Dumnezeu așa: Bate-i Doamne pe stăpânii noștri. (Voci: Așa le trebue). Nici nu se putea altcum, pentru că ar fi fost o imposibilitate, ar fi fost contrar cu civilizațiunea, contra desvoltării omenești să învingă crima și mișelia asupra virtuților. Din vara anului acestuia răsuflăm mai liberi. Prima răsuflare ni-au adus-o faptele minunate ale armatelor antantei (trăiască! puternice și lungi strigăte trăiescă generalul Foch, Trăiescă). Glorioasa națiune franceză (Aclamațiuni repește, aplauze, pălări și căciuli) împreună cu nobila Anglie (aclamațiuni neșfărșite) cu sora dulce a noastră, cu Italia (trăiască, urale), și mai ales înțările de puterile tinere ale Statelor Unite Americane (uragan de aplause, trăiască) au dus steagul dreptății la învingere. Văzusem noi, cari vedem mai bine, și auzisem noi, cari avem auz mai bun, că se cutremură țările centraliștilor.

Din rezerva, din neliniștea vrăjășilor noștri înțelegeam, că se pregătesc vremuri epocale, vremuri mari. N'a trebuit mult, ca deodată, ca prin minune să se surpe acest ticălos târg de minciuni și numit: alianță a puterilor centrale (strigăte: Jos cu ei! S'a dus, bine că s'a dus!) Acest putregai înțemeiat pe minciună, pe tiranie și pe cele maijosnice interese personale, au trebuit să se prăbușească cu regii și împărații lor cu tot.

Domnilor! Comitetul partidului național român (aclamațiuni să trăiască!) la timpul potrivit, în parlament și-a spus cuvântul său (voci: trăiască Vaida, aplause, strigăte Vaida, Vaida, sus cu Vaida), prin rostul Dului deputat Dr. Alexandru Vaida-Voivod, a adus la cunoștința lumii întregi și mai ales vecinilor noștri, că noi de dreptul firesc al popoarilor de a-și determina singure soartea, vom să uzmă și declarăm că noi odată pentru totdeauna ne desfacem de națiunea ungurilor, (Voci: Așa-i, așa trebue). Am declarat, că nu mai cunoaștem parlamentul maghiar și guvernul maghiar în cauzele noastre, că vom singuri neinfluențați de nimeni a putea să ne hotărâm și noi vom statori condițiile și raporturile cum să ne așezăm între statele libere, ca stat liber și coordonat. Aceste început, domnilor, a fost în 19 Octombrie st. n. După aceasta evenimentele au urmat cu o iudeală sguduitoare. Tot ce doriam și aşteptam noi era: Doamne, Doamne, să să vină un glas lămurit și pentru neamul nostru. Prea mult ne-am înșelat până acum. Nu credeam, nu vedeam situația curată.

Atunci, fraților, apare scrisoarea aceea, care cred, că V-a făcut pe toți să tremurați de bucurie. Am plâns ca copii și am întins jocuri de bucurie. Sola lui Wilson (voci: trăiască Wilson, trăiască Lansing), în care se spune că marele președinte cunoaște jertfele celor mari, care le-a adus pentru civilizațiune și pentru omenirea mica României (voci: trăiască România) îi recunoaște revendicările și înainte de toate îi recunoaște dreptul la o unitate națională (Trăiască România mare, aplause, aclamațiuni lungi, trăiască unitatea națională), ne-a asigurat America puternică, care nu are numai 16 milioane de locuitori, mai are și 10 milioane de puști la spatele sale cari credem, că sunt

de ajuns, pentru că acest drept al nostru nu numai să-l recunoască, ci e în stare să-l și apere la nevoie.

Ce a urmat, domnilor, este o desvoltare logică a împrejurărilor. Noi cari am fost supuși de lumea noastră în fruntea afacerilor naționale, am aflat momentul psychologic de sosit pentru a anunța dușmanilor noștri de secoli, cumă noi primim imperiul peste toate ținuturile locuite de Români din Transilvania, Ungaria și Bănat (trăiască!). Credem domnilor, că ce am făcut bine am făcut (voci: «Trăiască!» «Nu se poate mai bine»). Dușmanii noștri însă nu au voit să ne recunoască acest drept (Voci: jos cu ei). Si când au văzut că valahii aceștia oropsiți, că iobagii aceștia nu se însufleșesc pentru treburile lor, ne-au ridicat acuza că înșelăm poporul (strigăte de protestare: Nu-i adevărat, minciuni!), că noi nu suntem dispuși să primim bunătățile cele mari cari ni le ofer ei (voci: nu le primim!) fraților! între acestea noi neînfricoșați, cu fruntea ridicată am mers cu un pas mai departe și am publicat manifestul marelui sfat național român (voci: trăiască!).

Permiteți-mi, Domnilor, să cetesc ceva din acest manifest, să vă cetesc voința noastră: citește: «Neamul românesc din Ungaria și Transilvania nu admite mistificare asupra condițiilor propuse. Protestează împotriva revendicărilor maghiarilor asupra teritorului românesc, care dela descălecarea împăratului Trajan a fost munecit de brațele noastre și a fost scăldat cu sângele jertfelor noastre și sub nici o condiție nu mai suferim o legătură de stat cu națiunea maghiară, ci neamul nostru este hotărât a-și înființa statul său liber și în (voci, nedumeriri, «ce-i asta?») citește... sprinținul lumii civilizate și declară sărbătoare că vom peri mai bine cu totii, decât să stăm mai departe cu maghiarii.

Națiunea română speră și aşteaptă, pentru liberarea întregului neam românesc, cu care una vom a fi de aici înainte (Voci: așa-i, una, trăiască, aplause etc.)

Fraților, poate prea lungă vă vorbesc, însă în convingerea mea, cred, că am făcut bine, că V-am schițat acestea.

Cu acest comitet național și-a împlinit datorința față de națiunea sa (Aplause, să trăiască!).

A spus mai mult, voi de reprezentanții poporului sunteți chemați! (Voci: Trăiască România mare, aclamațiuni unanime trăiască România mare, voci puternice: Fără condiții, strigăte: Să auzim, larmă: fără condiții, să auzim!) După toate acestea, ținând cont de mandatul primit dela dvoastră, noi am venit înaintea D-voastră și declarăm cu hotărare sfântă că poporul român este matur, și cunoaște chemarea sublimă în lumea civilizată (trăiască aplauze, vrem unirea tuturor Românilor).

Propunerile le va face comitetul provizor. Cu sfială vă salut pe voi reprezentanți ai poporului român, salut cu dragoste pe reprezentanții României cari nu vreau să facă aici politică (trăiască, aplauze) și cari nu vreau să le spun numele, pe reprezentanții Basarabiei: vicepreședintele Sfatului Tării: Pantilimon Halipa și delegatul Cazacliu, pe reprezentantul Bucovinei: prof. Alecu Procopovici. Salut corpul voluntarilor din Transilvania și Ungaria cu sediul în Iași: dr. Victor Deleu, Vasile Osvadă, Vasincă, Eugen Goga, Bihorean.

Ei mi am împlinit misiunea. Dumnezeu să ne dea înțelepciunea ca să aducem hotărâri!

Numesc de notari ad hoc pe dни Dr. Laurențiu Oanea, Dr. Sever Miclea, iar de raportor al comisiunii de verificare pe Dr. Ioan Suciu.

Raportor Dr. Suciu:

Domnilor delegați!

Comitetul național central din Arad a convocat la 15 I. tr. adunarea națională de astăzi, a poporului român din Transilvania, Ungaria și Bănat pentru ca să decidă asupra sortii sale. Credinționale au intrat nu numai din cele 26 comitate, ci au mai intrat dintr-unul, deci total 27 comitate. Au intrat credinționale aproape din toate cercurile electorale, așa că din 130 de cercuri electorale și au venit preste 680 de delegați. Afără de aceștia, multe cercuri au ales și suplenti. S-au prezentat Prea Sfinții Lor, Domnii episcopi (Aclamațiuni Trăiască!), au sosit exmisiile Consistoriilor fiecare consistor și capitolu și au trimis delegații lor. Apoi societățile culturale românești, ca fondul de teatru, asociațiile transilvană pentru cultura poporului român și preste o sută de alte asociații. S-au prezentat dela fiecare școală medie și dela instituții pedagogice delegați speciali. Au sosit delegații reuniunilor învățătoarești, ai reuniunilor de meseriași, delegații partidului social-democrat român și au venit și aceia, cari reprezintă vizitorul națiunei noastre, tinerimea universitară română. Aici sunt credinționale, aici e lista delegaților, dacă doriti să ceteam lista delegaților (intreruperi: Nu-i de lipsă! Le vedem! le vedem! Să nu se cetească!).

Raportez numai scurt, că s-au prezentat delegați și din comitatele: Trei-Straune, Ciuc, și din Cenad, Bichiș, din Sabolci și chiar din Ugoaia, la adunarea națională de astăzi, la încoronarea visului tuturor Românilor. S-au prezentat învingând și treceând preste pedezi mari frații din Torontal.

Comisia verificătoare a aflat toate actele în ordine. Vă rog să luați la cunoștință.

Nu pot trece cu vederea, că să nu amintesc, că au sosit mii de adrese de aderență și că toate acestea arătănd, că fiecare știe, ce avem să facem. Despre acestea se va face dare de seamă publică, dar cred, că astăzi să nu le ceteam aici.

Sunt 1228 de delegați (Voci, Numai)! Voci pe galerie: Dar reuniunile femeilor? În sală voci: (Trăiască femeile române!).

Declar adunarea națională de capacitate a aduce hotărâri decisive în marea adunare națională, prin urmare deschid ședința.

Domnilor! (Trăiască!) Domnilor! Comisiunea de candidare a biroului Vă facem următoarea propunere:

Binevoiți a alege de președinte pe Domnii George Pop de Băsești (Trăiască Badea George, Trăiască prelung și repetit, Badea George se ridică, primește), pe Prea Sfinții Episcopi Ioan I. Pap și Dr. Demetru Radu (aclamațiuni), de vicepreședinte pe Domnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Stefan Cicio Pop și Ioan Flueraș, de notari pe domnii Dr. Alexandru Fodor, medic în Bălgard, Dr. Sever Miclea, Dr. Caius Brediceanu, Dr. Silviu Dragomir, Dr. Deleu Ioan, Dr. Iosif Cser, Dr. Ionel Pop și Dr. George Crișan. (Adunarea i-a aclamat prelung și i-a primit).

Se ridică Badea George: Prea iubători mei! Onorată adunare a tuturor românilor din Transilvania, Ungaria și Bănat.

Națiunea română la toate eve-

nimentele mari istorice, în trecut și astfel și astăzi s'a adunat pentru a decide asupra sortii sale. Așa, onorată adunare, în anii 1848, când era cea mai grea sarcină asupra națiunii române, greutatea robiei, s'a adunat pe câmpul libertății la Blaș și acolo adunarea națională a luat hotărârea cu care avea să înfrunte iobagia în care gema sărmâna națiune română.

După aceasta a urmat Domnilor în patria noastră, dar ce am să mai splic și eu după esențele esențiale ale nepotului și fratelui meu, ale amicului meu Cicio Pop? Curatul adevăr și netăgăduitele stări de lucruri ni le-a prezentat și din trecutul mai îndepărtat, dar mai cu seamă din cei patru ani și jumătate din urmă.

După desrăuirea noastră din iobagie a urmat altă iobagie și mai mare, iobagia sufletelor noastre. Ne au luat toate libertățile sufletești cu robie, în care nu ță-a fost iertat ca tu să dai mâna cu fratele tău și apoi iobagia de clasă.

Astfel, onorată adunare, la locul acesta sfînt de sângele marilor noștri martiri, v-ați adunat și D-Voastră în localul acesta să sfărâmați și cătușile robiei noastre spirituale, ale robiei noastre seculare și să decidem ca un popor liber asupra sortii noastre, precum ne-a trimis solia marele Wilson, care a fost cel dintâi, care a înțeles, cum că sfintele învățături ale lui Isus Cristos, cum trebuie să se aplice între popoare.

Ne-am adunat aici, ca să hotărâm asupra sortii noastre.

Eu vă salut pe toți cei prezenți. Salut adunarea liberă a tuturor românilor din Transilvania, Ungaria și Bănat și rog pe Atotputernicul Dumnezeu să ne ajute să punem peatru fundamentală a fericirei neamului nostru românesc. Declarațiunile de deschisă. (Aplause, aclamațiuni).

Dr. Silviu Dragomir: Onorată Adunare Națională! Din partea Comitetului executiv al partidului național a sosit următoarea adresă la comitetul național central. Vă rog să-mi dați voie să o citesc, (Citește). Comitetul executiv al partidului național român din Transilvania, Ungaria și Bănat, sosisind era de liberă despunere, își depune mandatul. Dat în Băsești la 30 Noembrie 1918. (Aclamațiuni furtunoase Trăiască Badea George). Propune ca adunarea națională să ia la cunoștință depunerea mandatului. (Voci Trăiască Badea George!).

O nouă evanghelie.

Urmează la cuvânt Vasile Goldiș. E întâmpinat cu o furtună de aplause. El este încredințat cu cetirea proiectului de rezoluție.

Dar înainte de a văzii cu glas de apostol evanghelia, legătura cea nouă, face într-o clasică vorbire istoricul neamului românesc. Ascultându-l, ascultă Testamentul vechiul al Românilor, te pregătește cu o logică de fier pentru noua religie, pentru Evanghelia sfântă a zilei de mâne, pentru legătura dumnezeească ce ni-a pregătit-o din vînie Domnul.

Mărăță adunare națională!

Zămislit din necesitatea imperiului roman de a-și așeza o sentinelă puternică în Carpații sudostici și cobișurile lor împotriva seminților barbare dela miazănoapte și răsărit, cari amenințau cultura umană, creiată prin geniul latin, neamul românesc dela început și până astăzi a îndurat soarta aspră rezervată orărei sentinelle credincioase: loviturile dușmane și stărnica răbdare.

Bogată și fericită la început. Dacia romană în curând se face trecătoarea nesfășitelor seminții, cari orbite de strălucirea departe a Romei de aur se gonesc întrecându-se spre ferme- cătoarele orașe ale împărației. Lovită de putreziunea orcării neam, care se oprește cu cerbicie la un anumit fuștei pe scara civilizației și năpădită în această slăbiciune de furnicarul noroadelor barbare, Roma succombă.

Creanga tăiată de puternica tulpină, colonii lui Traian își adâncesc rădăcinile prin stânci și văi și rodi-toarele ogoare ale prejmuitorilor cîmpii. Lipsiți de scutul împărației și lăsați în grija proprietarilor puteri, acești orfani români acopăr trunchiul vechiu tracic și infiltrați de o pătură groasă a blânzilor și visătorilor Slavi ei se făcură un singur neam, o singură limbă, o singură fire: neamul românesc.

Răsare o minune fără pereche în istoria lumii. Lung sir de veacuri călcată în picioare de ordi-barbare, națiunea română își pierde unitatea de stat, se fărâmă prin văi sub domniajuni răslețe și una de alta ne-atârnătoare, pierde începăciarea cu fluviul larg și luminos al istoriei mondiale, ca apa de ploaie în nisip parcă dispără dela suprafața conștiinței umane. Dar când după opt-sprezece veacuri sufletul românesc se trezește din somnul de moarte și reînvie ca un soare luminos conștiința de neam, hotarele etnice ale acestui popor cu preciziune aproape milimetrică sunt tot acelea, cari sunt desemnate pe harta istorică drept hotare ale Daciei lui Traian și Basarabeau, care și adaptă calul în valurile întunecate ale Nistrului se înțelege desăvârșit la grăi cu Crișanul din apropierea blondelor ape ale Tisei. Sentinela romană a rămas credincioasă chemării sale de a păzii geniul latinității și neîncetinelor lovitură dușmane ea a opus virtutea-i legendă: statornica-i răbdare.

După lungi veacuri de ascunzătoare și-așezându-se viscolii cîtropitori, națiunea română reapare la lumina istoriei în chipul duorărișoare răzimate de Carpați și cu fețele spre Dunăre și Nistru, dar trunchiul cu rădăcina în munții smulși odinioară dela eroicii Daci rămâne bătut de soarte rea și înlanțuit de un popor năpraznic la fire și pornit spre dominație fără cruce. Fusese cuib de vărtejuri locul, unde ne-așezase Trajan și svârcolirile spre fericire ale neamului nostru s-au lovit veacuri de-a rândul de nesațul hrăpitorilor dușmani, cari ne încunjurau de pretutindeni.

Micile țărișoare, cari se întemeiaseră prin viteji coborători din Maramureș și Făgăraș, se lovără înainte de toate de cel mai crâncen dușman al oricărei comuniuni omenești, zavistia și ura dintre frați. Nefericirea lor fu mărită prin inimici din afară: Unguri, Leși și Tatari. Se ridică în urmă semiluna și acum România sunt sortiți să și apere cu sângele lor nu numai trupul și avutul, ci și sufletul și credința.

Scut s-au făcut culturii plăpânde ce începuse a încolțî pe temeiurile învățăturilor lui Cristos și prin jertfele lor fără seamă într-o apărare progresului civilizației umane față de concepția inferioară a mohamedanismului propagat principal cu mijloacele barbariei, România și au făurit titlu neperitor și îndreptățire la recunoștință întregiei omenimii. Nimic nu dovedește mai mult tăria credinței creștinești a sufletului acestui popor, decât faptul, că în numele luptei creștinății împotriva păgânilor mai înțai după răslăjirea neamului prin soar-

tea fatală s'a putut face pentru o clipă unirea lui în cetatea aceasta prin brațul puternic al geniului sănătoșor al Viteazului Mihai.

Dar această unire de o clipă dispără ca fulgerarea unei scânteie electrice și trupul neamului nostru se frânse iar în bucăți. Frații noștri de pe coborâsurile răsăritene ale Carpaților și din șesurile hotărnicite prin Dunărea de jos și apele Nistrului îndurără suzeranitatea turcească, suferău prădăciunea leșilor și tătarilor, îngrășără cu sângele lor lîfta blestemată din Fanar. Țara Cernăuților și mormântul lui Ștefan cel mare îl răpi hoștește pajura spurcată a Habsburgilor perfizi, dulcile cîmpii ale Basarabiei le fură muscularul tiran. Iar noi, cei ce rămăsesem la vatra străbună, în Ardeal, Banat și Țara Ungurească am fost dripiți de cea mai crâncenă soartă ce-o poate avea un neam de oameni în lume. Am fost lăntuși într-o robie trupească, economică și sufletească, cum nu se mai pomenește în istoria întreagă a omenimii. Încercarea desperată în 1784, de a scutura jugul, n'a avut rezultat și sfârșitul din acest oraș al țăranului Horia așteaptă încă geniul literar, care să încrucișepe una dintre cele mai înfiorătoare tragedii ale istoriei. Adevăr a grăit S. Bărnuțiu în epocalul său discurs rostit în catedrala Blajului în ziua cea mare din 1848 zicând: «Dacă nu și poate închipui cineva greutățile, ce le suferău iudeii dela faraoni, să se uite la faraonii din Ardeal».

Veacuri de-arândul poporul românesc, adevăratul și legitimul proprietar al pământului, ce fusese odată Dacia romană, a fost socotit străin și sclav pe pământul său strămoșesc. Iar când după suferință de secoli din depărtatul apus, dela dulcea soră latină, care pășește în fruntea giștilor spre lumina desăvârșirii, a sosit și în munții noștri duhul libertății, egalității și frățietății, când credeam să înviam la libertate prin întocmirile create de lumea nouă, vechii noștri oprimatori s-au înfrânt cu împăratul, pe care ei îl detronaseră, cu împăratul, pentru care noi vîrsasem sângele nostru cu credință și aceste două puteri ne-au robit din nou. Umbra îndurerată a regelui munților, a scumpului nostru Iancu, rămâne pentru vecie clasica doavadă a legendarei ingratitudini habsburgice. Împotriva voinței noastre au unit Ardealul nostru cu Țara Ungurească și printre un constituționalism falș și minciinos ne-au luat libertatea culturei, ne au desființat politicele, bisericile noastre le-au aservit tendinței lor de opresiune și năau făcut imposibil progresul economic, prin care am fi putut să ne apărăm împotriva năvălirii ordelor străine pe pământul părinților noștri.

Intr-o aceasta priviam cu iubire duioasă la frații noștri dela Răsărit, cari începuseră să se reculege din urgiile vremilor barbare. Resimțiră obârșia comună și la razele luminii primite dela Apus conștiința națională să-vârși la 1859 unirea principatelor române sub bunul și luminatul Cuza-Vodă, iar sângele vîrsat din nou cu atâtă viteză împotriva păgânilor la 1877 scutură și cele de pe urmă zile ale lanțului, care legă România de Constantinopol și la 10 Mai 1881 Carol de Hohenzollern așeză pe capul său coroana de rege al României libere și independente.

Noi însă ne făceam datoria de cetățeni al Ungariei și supuși ai dinastiei de Habsburg-Lotharingia. Am crescut, că înțelunga noastră răbdare și credința noastră pentru patrie și tron în cele din urmă totuși va muia

inimile celor puternici și ni se va oferi chiar în interesul monarhiei putință unei vieți naționale și condițiunile progresului cultural și economic. Așteptările noastre au fost zadarnice. Oprimarea se întețește. Oprimatorii mărturisesc acum pe față că scopul lor este un stat unitar național maghiar și că, prin urmare, noi naționalicește trebuie să ne desființăm. A pornit opera de extirpare și răsboiul mondial, care acum s'a sfârșit, în gândul opresorilor noștri a avut chemea să încoroneze opul. Sute de mii de Români și-au vîrsat și acum sângele lor pentru patrie și tron, iară patria și tronul au tărat în urgia internară pe părinții și frații acestor luptători; patria și tronul au decretat moartea școalei românești, au trimis sbirii lor în adunările noastre bisericesti, au pregătit proiectele pentru nimicirea noastră politică, au început ruinarea noastră economică, au aruncat în temniță zeci de mii de Români, ni au sugrumat libertatea presei și a cuvântului, patria și tronul s-au conjurat împotriva noastră și ne pregătiau mormântul.

Dar zadarnică este lupta omenească împotriva adevărului și a dreptății. Legea tainică a firii cu necesitate de fier îndrumă întâmplările omenești pe cărarea civilizației ce duce spre desăvârșire, omenimea instinctiv urmează acestei legi. Ea a ajuns la recunoașterea necesității de a sintetiza libertatea individuală și libertatea națională într-o unire superioară a societății omenești. Sinteză aceasta e condiționată însă de desăvârșirea celor două libertăți: individuală și națională. Dacă însă aproape în toate statele civilizate libertatea individuală este desăvârșită ori pe calea desăvârșirii în unele dintre acestea state libertatea națională era încătușată. Răsboiul mondial s'a făcut pentru descătușarea acestei libertăți. Națiunile trebuie să fie libere, ca astfel între egale drepturi și condiții să poată încheia acea mare unire a popoarelor, care va fi chemată să reprezinte o concepție superioară pe scara civilizației și să sporească astfel fericirea omenească pe pământ. Toate capetele lumenite ale Apusului au mărturisit crezul lor: răsboiul acesta este răsboiul pentru liberarea națiunilor, nu de dragul acestor națiuni, ci pentru interesul lumii, pentru interesul omenimii, care numai în chipul acesta e capabilă a păsi un pas înainte pe calea fericirii sale. Ideile acestea le-a copt istoria și apostolul care le vestește, este Wilson. (Trăiască Wilson, ovații entuziaști și înțelungă repetate).

Pentru învingerea acestor idei au intrat în luptă puterile aliate ale Apusului. Români de pretutindenea s-au aliat acestor puteri, noi cu sufletul, frații liberi cu armele. Români și-au făcut și de data astă datoria lor de sentinelă a civilizației împotriva brutalității.

Națiunile trebuie să fie libere. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunei române de a fi liberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpată din robie, ea — aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: — unirea ei cu Țara-Românească. Bucătirea poporului românesc n'a fost urmarea unei legi economice, în care terminologie se ascunde minciuna. Dimpotrivă, teritorul dintre Nistru, Tisza și Dunăre constituie cea mai ideală unitate economică aproape autarbie. Bucătirea trupului

românesc a fost act de barbarie. Distrușă barbaria — unirea tuturor Romanilor într-un singur stat este cea mai firească pretensiune a civilizației. (Strigăte entuziaște: aşa-i). Teritoriile locuite de Români dela desăcăcarea lui Traian și până astăzi au fost teritoriile românești. Nu există putere de a suci logica până acolo, ca invadările elementelor străine, dirigiate pe aceste teritorii în chip artificial și prin abuzul de putere al statului cu scopul desființării noastre naționale, să poată clătina dreptul nostru de proprietate asupra acestor teritori (aşa-i). Așa ceva ar fi sanctificarea crimei și ar constitui o pălmuire a civilizației, care principal nu admite substituirea dreptului prin brutalitate. După drept și dreptate Români din Ungaria și Transilvania dimpreună cu toate teritoriile locuite de dânsii trebuie să fie uniți cu Regatul Român. (Indelungate strigăte și aclamații).

După cum însă cea dintâi reunire de o clipă a elementului românesc la marginile dela răsărit ale lumii civilizate să a facut prin sabia lui Mihai în numele unui principiu superior celui ce năvălise asupra Europei și care acum în zilele acestea spre ușurarea tuturor inimilor, cari bat pentru lumină și libertate, sucombă cu desăvârșire, tot așa această nouă unire de acum a tuturor Românilor, care de data astă va fi integrală și pentru eternitate, se face prin strălucita învingere a armelor purtate pentru civilizație, în numele unei concepții de viață superioară lumei ce se prăbușește. Este principiul libertății aderării a tuturor neamurilor și cel al egalității condițiunilor de viață pentru fiecare individ al oricărei națiuni și este principiul întovărășirii tuturor națiunilor libere într-o comuniune internațională spre a împiedeca nedreptatea și a scuti pe cei mari și mici deopotrivă.

Unirea tuturor Românilor într-un singur stat numai atunci va fi statornică și garantată prin istoria mai de parte a lumii, dacă va răspunde tuturor îndatoririlor impuse prin noua concepție a civilizației, ne va inspira datoria să nu pedepsim progenitura pentru păcatele părinților și ca urmare va trebui să asigurăm tuturor neamurilor și tuturor indivizilor conlocutori pe pământul românesc aceleași drepturi și aceleași datorinți. Civilizația care ne-a eliberat, pretinde dela noi respectul pentru dânsa și ne obligă să prăbușim în nouul nostru stat orice privilegiu și să statorim ca fundament al acestui stat munca și răsplata ei integrală.

Înaintașii noștri pe Câmpul Libertății în 1848 au hotărît așa: «Națiunea română depune jurământ de credință către împăratul, către patrie și către națiunea română». Împăratul ne-a înșelat (aşa-i), patria ne-a ferecat și ne-am trezit că numai credința în noi își-ne, în neamul nostru românesc ne poate mantuia. Să jurăm credință de aci înainte numai națiunii române, dar tot atunci să jurăm credință tare civilizației umane. Cătă vreme vom păstra aceste credințe, neamul nostru va trăi, se va întări și fericiti vor fi urmașii noștri până la sfârșitul veacurilor.

La lumina celor expuse până aci, din încredințarea și în numele marelui sfat al națiunii române din Ungaria, Banat și Transilvania rog Mărita adunare națională să binevoiască a primi și a enunță ca ale sale următoarele hotăriri:

(Va urma) *5 Septembrie*